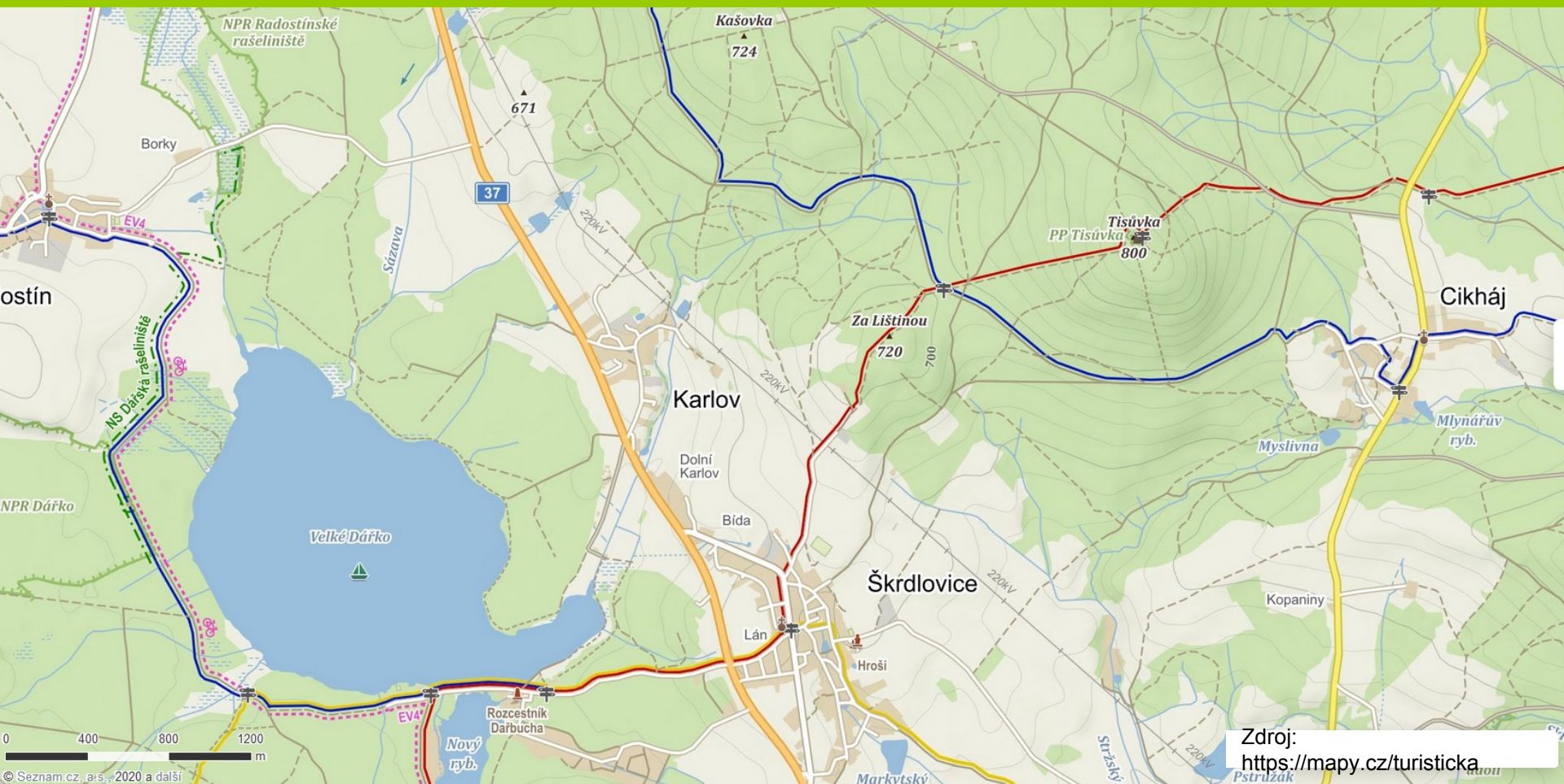

MECHY A JÁTROVKY

PREZENTOVANÉ PŘI DIDAKTICKÉM TERÉNNÍM CVIČENÍ Z BOTANIKY A ZOOLOGIE
CIKHÁJ / ŠKRDLOVICE, PŘELOM KVĚTNA / ČERVNA

DRUHY BĚŽNÉ, PREZENTOVANÉ TAKŘKA VŽDY

Pobřežnice obecná - *Pellia epiphylla*

Rašeliník Girgensohnův - *Sphagnum girgensohnii*

Ploník obecný - *Polytrichum commune*

Ploník ztenčený - *Polytrichum formosum*

Bezvláska vlnkatá - *Atrichum undulatum*

Paprutka nicí - *Pohlia nutans*

Měřík trsnatý - *Mnium hornum*

Měřík příbuzný - *Plagiomnium affine*

Měřík čeřitý - *Plagiomnium undulatum*

Klamonožka bahenní - *Aulacomnium palustre*

Zpeřenka tamaryšková - *Thuidium tamariscinum*

Rokyt cypřišovitý - *Hypnum cupressiforme*

Travník Schreberův - *Pleurozium schreberi*

Kostrbatec zelený - *Rhytidiadelphus squarrosus*

Drábík stromkovitý - *Climacium dendroides*

Rohozub nachový - *Ceratodon purpureus*

Dvouhrotec chvostnatý - *Dicranum scoparium*

Bělomech sivý - *Leucobryum glaucum*

DRUHY NALEZENÉ NEBO PREZENTOVANÉ JEN NĚKDY

Porostnice mnohotvárná - *Marchantia polymorpha*

Ploník jalovcový - *Polytrichum juniperinum*

Ploník chluponosný - *Polytrichum piliferum*

Vlahovka prameništní - *Philonotis fontana*

Měřík bodlavý - *Plagiomnium cuspidatum*

Měřík tečkovaný - *Rhizomnium punctatum*

Baňatka obecná - *Brychthecium rutabulum*

Pramenička obecná - *Fontinalis antipyretica*

Lesklec čeřitý - *Plagiothecium undulatum*

Rourkatec obecný - *Syntrichia ruralis*

Kroucenec zední - *Tortula muralis*

Zkrutek vláhojevný - *Funaria hygrometrica*

Pobřežnice obecná – *Pellia epiphylla*

- Játrovka, lupenitá
- Oddělení *Marchantiophyta*, třída *Jungermanniopsida*
- Řád *Pelliales*, čeleď *Pelliaceae* - pobřežnicovité
- **Plazivá tmavě zelená stélka se zvlněným okrajem, ve středu se ztlustlým žebrem**
- Konce stélek jsou srdčité, pokryté z obou stran kyjovitými hlenovitými chlupy
- Od našeho druhého druhu *P. neesiana* se liší jednodomostí a mikroskopickými znaky (velikost buněk a počet siličných tělísek v nich)
- Ekologie: roste na hlinitých až jílovitých půdách s kyselou reakcí převážně u potoků, na vlhkých svazích lesních cest, kde často pokrývá celé plochy. V prameništích tvoří často husté trsy vztyčených rostlinek

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Rašeliník Girgensohnův – *Sphagnum girgensohnii*

Foto Štěpán Koval
Oba snímky převzaty
z <https://www.bryo.cz>

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Sphagnopsida*
- Řád *Sphagnales*, čeleď *Sphagnaceae* - rašeliníkovité
- Rašeliníky jsou většinou velké mechy s typickým habitem, tvořící volné nebo kompaktní trsy či polštáře v zelené, žlutozelené, hnědozelené, hnědé až oranžové či purpurové až nafialovělé barvě
- U všech druhů vyrůstají větve z lodyhy ve svazečcích a v horní části lodyžky jsou nahloučené a vytváří „hlavičku“
- Jde o rod typicky se vyskytující na vlhkých, a mokřích, či dokonce vodních stanovištích
- Pro tento konkrétní druh je typická zelená barva a charakteristický tvar lodyžních listů: **široce jazykovité až lopatovité, 0,6–1,5 mm dlouhé a 0,5–1,3 mm široké, široce lemované, s lemem směrem dolů rozšířeným, na široce utáaté špičce (nikoliv po stranách) díky resorbovaným hyalocytám třásnitě.**
- Ekologie: jeden z nejhojnějších rašeliníků, typicky lesní druh, hojný v podhůří a v horách převážně v pásmu smrčin (i v kulturních smrčinách); vzácněji i ve smíšených lesích, na vřesovištích a v lučních rašeliníštích, ale i v okrajových částech vrchovišť nebo i luk, případně i ve vlhkém bezlesí (např. v Krkonoších)

Ploník obecný – *Polytrichum commune*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Polytrichopsida*
- Řád *Polytrichales*, čeleď *Polytrichaceae* - ploníkovité
- **Rostliny tvoří nepřehlédnutelné kopečky či rozsáhlé porosty, typická je sivě zelená barva**
- **Lodyhy jsou přímé, obvykle až 20 (i více) cm vysoké**
- Listy za vlhka přímé, za sucha přitisklé, na lodyze vzájemně oddálené, dlouze kopinaté, okraj listu je zubatý
- Štěty a tobočky často přítomny
- Ekologie: ze všech ploníků nejvlhkomilnější, roste typicky na vlhkých kyselých stanovištích v lese, v prameništích, mokřadech i rašeliništích, na okrajích vodních toků a podobně
- **Poznámka: kromě ekologie lze tento druh spolehlivě rozlišit až při mikroskopickém zkoumání řezu listem**

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Ploník ztenčený – *Polytrichum formosum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Polytrichopsida*
- Řád *Polytrichales*, čeleď *Polytrichaceae* - ploníkovité
- Tvoří obvykle rozvolněné porosty tmavě zelené barvy
- Lodyhy jsou přímé, 5-10 cm vysoké, nevětvené
- Listy šikmo odstálé, za sucha přitisklé, dlouze kopinaté se zubatým okrajem, hustší než u předchozího druhu
- Štěty a tobolky často přítomny
- Ekologie: **typický lesní druh na kyselých až neutrálních půdách**, v lese na různých typech substrátu. Může se také vyskytovat v rašeliništích v jejich sušších partiích
- **Poznámka: kromě ekologie lze tento druh spolehlivě rozlišit až při mikroskopickém zkoumání řezu listem**

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Bezvláska vlnkatá – *Atrichum undulatum*

Foto Štěpán Koval

Oba snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Polytrichopsida*
- Řád *Polytrichales*, čeleď *Polytrichaceae* - ploníkovité
- Tvoří rozvolněné až husté porosty tmavě zelené barvy
- **Lodyhy jsou až 8 cm vysoké**, nevětvené
- **Listy** jsou typicky za sucha silně zkroucené, **za vlhka přímé a příčně vlnkované**, jejich délka je 5-10 mm. Mají dlouze **jazykovitý tvar**, **ostrou špičku** a dvojitě zubatý okraj, zuby se mohou nacházet také dorzální straně čepele listu, žebro končí ve špičce
- Rostliny často plodné, štěty vyrůstají po dvou v délce 2-4 cm, štět i tobolka mají načervenalou barvu
- Ekologie: Často osidluje bohaté, humózní, podzolové půdy na stinných místech nebo čerstvě vlhké jílové půdy (les, okraje cest, vlhčí trávníky apod.)

Paprutka nicí pravá – *Pohlia nutans*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Bryaceae* - prutníkovité
- Středně velké rostliny rostoucí v trsech, tmavě zelené barvy
- Lodyhy 0.5 – 5 cm vysoké, s listy rovnoměrně rozprostřenými, za sucha přitisklými, za vlhka šikmo odstálými
- Listy úzce kopinaté, kýlnaté, s jednoduchým silným žebrem končícím v jemně zoubkaté špičce
- **Často plodná, dlouhý červený štět s převislými hruškovitými tobolkami**
- Ekologie: nejčastěji na kyselém humusu v jehličnatých i listnatých lesích, ve štěrbinách balvanů a skal, příležitostně i na tlejícím dřevu nebo bázích stromů, na rašelině, vlhčích písčitých substrátech, z nížin do alpského stupně. Vyhýbá se pouze výrazněji bazickým podkladům

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Měřík trsnatý – *Mnium hornum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Mniaceae* - měříkovité
- Rostliny tvoří souvislé rozvolněné porosty tmavě zelené barvy
- Lodyhy jsou přímé, 2-4 cm dlouhé
- **Listy jsou kopinaté, se zubatým okrajem, pozvolna se zužující do ostré špičky. Jejich okraj je lemovaný prodlouženými buňkami. Žebro končí těsně pod špičkou.**
- Poměrně často plodný, tobolky převislé a celkem velké (až 5 mm)
- Ekologie: na kyselých půdách, tlejícím dřevě a kamenech, častý v lese v nižších polohách
- **Poznámka: ostatní druhy rodu s lemovanými listy jsou kalcifilní a mají zřetelně sbíhavé listy**

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Měřík příbuzný – *Plagiomnium affine*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Mniaceae* - měříkovité
- Rostliny tvoří řidší i hustší porosty tmavěji zelené barvy
- Sterilní lodyhy jsou poléhavé, až 10 cm dlouhé, plodné lodyhy vystoupavé
- **Listy vejčité, se zubatým okrajem po celé délce okraje listu, úzce sbíhavé po lodyžce** (tím se liší od podobných druhů *P. elatum* a *P. ellipticum*, u kterých báze listů sbíhá široce nebo vůbec)
- Sporofyty tvoří zřídka
- Ekologie: na vlhké půdě, nejčastěji v lese a na rašeliništích. Běžný druh

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Měřík čeřitý – *Plagiomnium undulatum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Mniaceae* - měříkovité
- Nezaměnitelný mech tvořící obvykle rozsáhlejší porosty živě zelené barvy
- **Lodyhy až 15 cm vysoké, větvené**
- **Typické listy 2-5 cm dlouhé, jazykovité, za vlhka silně zvlňené, sbíhavé**
- Sporofyty tvoří zřídka
- Ekologie: častý na bazických až neutrálních půdách ve vlhku v lese, trávníku a na březích potoků

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Klamonožka bahenní – *Aulacomnium palustre*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Aulacomniaceae* - klamonožkovité
- Rostliny statné, v rozvolněných trsech, vzpřímené nebo poléhavé, **světle zelené**
- **Lodyhy až 12 cm vysoké**, většinou nevětvené, **mezi listy pokryté hustým hnědým rhizoidálním vlášením**
- Listy za vlhka vzpřímeně odstálé, dlouze kopinaté se širší špičkou, žebro až do špičky
- Tobolky většinou chybí
- Ekologie: na zemi ve vlhku, nejčastěji na rašeliníštích a mokřích loukách, také lesní světliny a okraje cest, od nížin do nejvyšších poloh

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Zpeřenka tamaryšková – *Thuidium tamariscinum*

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Thuidiaceae* - zpeřenkovité
- Statný, tmavě zelený dekorativní mech tvořící rozlehlé koberce na lesní půdě a kamenech, **lodyhy velmi dlouhé, tvořící charakteristická „patra“**
- Listy ze široké báze postupně zúžené, díky papilnatým buňkám matné
- Zřídka plodný
- Podobný další běžný lesní mech rokytník skvělý (*Hylocomium splendens*) se liší absencí papil v buňkách – díky tomu je na první pohled výrazně lesklejší než *Thuidium tamariscinum*
- Ekologie: stinné lesy, břehy lesních potůčků, na lesní půdě, v lesních prameništích; od nížin do hor, ale nevystupuje nad horní hranici lesa

Rokyt cypřišovitý – *Hypnum cupressiforme*

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Hypnaceae* - rokytovité
- Rostliny obvykle středě velké, tvořící **propletené koberce** nebo porosty, zelené, někdy nažloutlé barvy
- **Lodyhy** plazivé, vystoupavé nebo až skoro vzpřímené, do 5–10 cm dlouhé, obvykle **poměrně hustě a ± pravidelně zpeřeně větvené**
- **Lodyžní listy** střežovitě uspořádané, **srpovitě zahnuté**, dlouze kopinaté (1.5 – 2.5 mm), s velmi krátkým (neznatelným) žebrem; větvní listy podobné, ale menší
- Poměrně často plodný, štět hnědočervené barvy nese válcovitou nachýlenou tobolku
- Ekologie: jeden z našich nejběžnějších mechů, vyskytuje se na široké škále substrátů (borka listnatých i jehličnatých stromů, silikátový i vápencový skalní podklad, na holé kyselé zemi i v travních porostech na bazickém podkladu) bez zřetelné preference k oslunění, ale zejména na suchých a málo úživných stanovištích, častější v nižších polohách až do montánního stupně, nad hranicí lesa řídkce

Foto
Štěpán Koval
Oba snímky
převzaty
z [https://
www.bryo.cz](https://www.bryo.cz)

Travník Schreberův – *Pleurozium schreberi*

Foto Štěpán Koval

Oba snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Hylocomiaceae* - rokytníkovité
- Rostliny statné, tvořící rozlehlé zelenožluté koberce
- **Lodyhy až 15 cm dlouhé**, vystoupavé nebo vzpřímené, **± pravidelně zpeřené**, **lodyžka typicky pod listy červenohnědě zbarvená (určovací znak)**
- Lodyžní listy silně vyduté, s krátkou nasazenou špičkou, řáskaté, s krátkým žebrem
- Plodný jen zřídka
- Ekologie: na lesní půdě, humusu, kamenech a skalách hlavně kyselých, tlejícím dřevě, převážně v lesích a na jejich okrajích, pasekách, mezích, travnatých stráních, také na vřesovištích, sutích, bažinách či rašeliništích, od nížin až po hřebeny hor, velmi hojný druh

Kostrbatec zelený – *Rhytidiadelphus squarrosus*

Foto Štěpán Koval

Oba snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Hylocomiaceae* - rokytníkovité
- Statné rostliny tvoř obvykle světlezelené koberce
- **Lodyhy až 15 cm vysoké, vystoupavé či přímé, hustě pokryté silně kostrbatými listy**
- Listy s vejčitou bází a poměrně náhle zúženou kostrbatou špičkou, žebro velmi krátké
- Zřídka plodný
- Ekologie: trávníky a travnatá místa na okrajích cest, náplavech a březích toků, na sušších místech rašelinišť, pastvinách, v lesích, na pasekách, na půdách s kyselou reakcí, často na stanovištích ovlivňovaných člověkem

Drabík stromkovitý – *Climacium dendroides*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Climaciaceae* - drabíkovité
- Rostliny statné, obvykle ve skupinách, zelené až žlutavé barvy
- **Lodyhy až 10 cm vysoké, větve obvykle nahloučené v horní části lodyhy (připomíná stromeček – odtud název)**
- Listy dlouze jazykovité, ve špičce s pilovitým okrajem, za vlhka odstávající
- Tobolky většinou chybí
- Ekologie: vyskytuje se ve vlhkém prostředí – na vlhkých loukách, v mokřadech či močálech, podél potoků, na březích jezer i na kořenech stromů

Foto Štěpán Koval
Oba snímky převzaty
z <https://www.bryo.cz>

Rohozub nachový – *Ceratodon purpureus*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Dicranales*, čeleď *Ditrichaceae* - útlovláskovité
- **Rostliny** drobnější, v hustých trsech, **tmavě zelené s černavým nádechem**
- Lodyhy do 6 cm, nevětvené
- Listy kopinaté, za vlhka šikmo odstávající, za sucha přitisklé či lehce zkroucené
- Rostliny často plodné – **výrazně purpurově červené štěty a tobolky**, které jsou rýhované
- Ekologie: na všech typech substrátů – na zemi, skalách i dřevě, zejména jako kolonizátor narušovaných biotopů, světlomilný, indiferentní k pH, tolerantní ke znečištění prostředí, od nížin do nejvyšších poloh

Foto Štěpán Koval

Oba snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Dvouhrotec chvostnatý – *Dicranum scoparium*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Dicranales*, čeleď *Dicranaceae*
- **Rostliny statné, vytváří rozsáhlé, volné až husté, lesklé, žlutozelené trsy**
- Lodyhy 2-10 cm vysoké, s rezavě hnědým rhizoidálním vlášením, nevětvené
- **Listy až 1 cm dlouhé, úzké, srpovitě jednostranně zahnuté, s úzkým žebrem**
- Tobolky většinou chybí
- **Patří k největším druhům rodu**, od podobných druhů lze jistě rozlišit pouze na základě mikroskopických znaků
- Ekologie: na širokém spektru stanovišť, nejčastěji na kyselém humusu v jehličnatých i listnatých lesích, schopen však růst i epifyticky, epixylicky a epilitticky na kyselých i bazických substrátech, na sušších i trvale zamokřených stanovištích, z nížin do alpínského pásma

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Bělomech sivý – *Leucobryum glaucum*

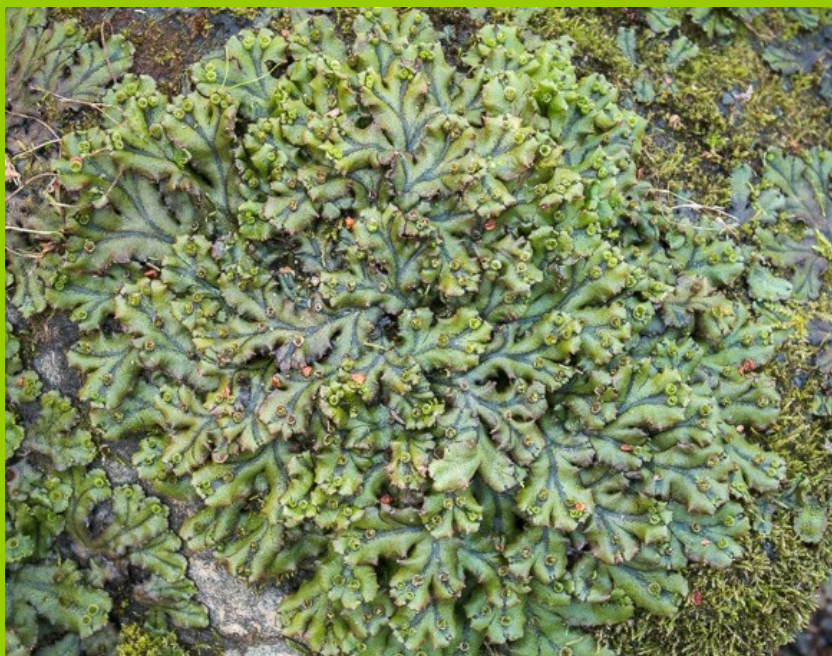

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Dicranales*, čeleď *Leucobryaceae* - bělomechovité
- **Roste v hustých polštářích typické bělavě zelené barvy, díky které je tento rod nezaměnitelný**
- Lodyhy až 15 cm vysoké
- Naše dva druhy se liší tvarem listu - poměrem délky vejčité báze vůči kopinaté špičce a také svými ekologickými nároky, ve kterých se ale částečně překrývají
- Ekologie: na kyselé, chudé lesní půdě v obvykle sušších lesích, na humusové vrstvě skal, na holé rašelině i trouchnivějícím dřevě, od nížin na hranici lesního pásma

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Porostnice mnohotvárná – *Marchantia polymorpha*

- Játrovka, lupenitá
- Oddělení *Marchantiophyta*, třída *Marchantiopsida*
- Řád *Marchantiales*, čeleď *Marchantiaceae* - porostnicovité
- Středně velká až mohutná tmavě zelená rostlina tvořící většinou rozsáhlé porosty
- **Ploché stélky dichotomicky větvené, políčkované, s dobře vyvinutým žebrem**
- Na stélkách jsou často přítomny **mističkovité pohárky s rozmnožovacími tělísky**
- Dvoudomá rostlina, receptákula stopkatá – samčí stopka 1-3 cm, terč plochý, mělce laločnatý („**deštníčky/kytičky**“), samičí stopka 2-8 cm, terč vyduť, hluboce laločnatý („**palmičky**“)
- Ekologie: na nejrůznějších podkladech, od nížin do hor. Nejčastěji na holé zemi, na okrajích potoků, mokřích loukách, prameništích, na vlhkých skalách (kyselých i vápencových), na rašeliništích i na ruderálních stanovištích, na zdivu i kamenech, velmi často na spáleništích

Foto Štěpán Koval, <https://www.bryo.cz> (nahore);
<https://www.swissbryophytes.ch/> (dva snímky dole)

Ploník jalovcový – *Polytrichum juniperinum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Polytrichopsida*
- Řád *Polytrichales*, čeleď *Polytrichaceae* - ploníkovité
- Rostliny tvoří polštáře sivě zelné barvy
- **Lodyhy** jsou přímé, do 4 cm vysoké, červené, **rovnoměrně pokryté sivě zelenými listy**
- Listy za sucha přitisklé, za vlhka šikmo odstálé, okraj bez zubů, typická je **hnědá ostrá špička listu**
- Na jaře jsou rostliny nepřehlédnutelné díky „květům“, které vznikají nahloučením listů a tvorbou oranžovočervených gametangií v horní části samčích rostlin
- Sporofyt častý
- Ekologie: častý druh suchých exponovaných kyselých stanovišť – suché trávníky, skály, okraje cest, zdi

Foto Štěpán Koval

Oba snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Ploník chluponosný – *Polytrichum piliferum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Polytrichopsida*
- Řád *Polytrichales*, čeleď *Polytrichaceae* - ploníkovité
- Rostliny tvoří polštáře sivě zelné barvy
- **Lodyhy** jsou přímé, do 4 cm vysoké, červené, **sivě zelené listy jsou obvykle nahloučené v jejich horní části**
- **Listy** za sucha přitisklé, za vlhka šikmo odstálé, okraj bez zubů, **typická je vybíhající dlouhý bílý chlup (tím se výrazně liší od předchozího druhu)**
- Na jaře jsou rostliny nepřehlédnutelné díky „květům“, které vznikají nahloučením listů a tvorbou oranžovočervených gametangií v horní části samčích rostlin
- Sporofyt častý
- Ekologie: častý druh suchých exponovaných kyselých stanovišť – suché trávníky, skály, okraje cest, zdi – na rozdíl od předchozího druhu preferuje i **více disturbovaná a „pohyblivá“ stanoviště**, např. šterkové náplavy

Foto Štěpán Koval

Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Vlahovka prameništní – *Philonotis fontana*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Bartramiaceae* - kulistcovité
- Rostliny variabilní velikosti tvořící drobné řídké až vysoké husté porosty **jasně zelené barvy**
- Lodyhy rovnoměrně olistěné, listy s přímou nebo lehce zahnutou špičkou, kopinaté, mohou být řáskaté, s úzkým nezbarveným žebrem
- Druhy tohoto rodu se liší především v mikroskopických znacích (papilnatost buněk) a ekologickými preferencemi
- Ekologie: **V prameništích, vlhkých nebo rašelinných příkopech, v pramenitých místech u potůčků, na mokřých loukách, bahnitých trvale zamokřených plochách, vlhkých cestách mezi trávou nebo šterkem.** Většinou na silikátovém podkladu, ale i bohatším substrátu od nížin do vysokohoří.

Snímky převzaty z <https://www.swissbryophytes.ch/> (celkové pohledy); Štěpán Koval, <https://www.bryo.cz> (detail tobolek)

Měřík bodlavý – *Plagiomnium cuspidatum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Mniaceae* - měříkovité
- Rostliny tvoří souvislé porosty vzájemně propletených poléhavých lodyžek
- Lodyhy jsou 1,5–4 cm dlouhé
- **Díky listům je tento druh dobře poznatelný: jejich okraj je zoubkovaný pouze od poloviny po špičku, spodní část listu má okraj hladký. Charakteristický je také často obkopinatý tvar listu a výrazná špička**
- Ekologie: častý především lesní druh, preferující bazičtější či neutrální substráty (kameny, kmeny stromů, půda)

Foto Štěpán Koval, <https://www.bryo.cz> (celkové pohledy);
<https://www.swissbryophytes.ch/> (detail lístku)

Měřík tečkovaný – *Rhizomnium punctatum*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Bryales*, čeleď *Mniaceae* - měříkovité
- Obvykle tvoří rozvolněné porosty tmavě zelených rostlin
- Lodyhy jsou víceméně přímé, 1-10 cm vysoké, červené až hnědé, spodní část lodyžek hustě pokrytá rhizoidy
- **Listy mají typický vejčitý tvar**, jsou nejširší zhruba v polovině, lemované hladkým okrajem z prodloužených buněk, žebro končí zhruba v polovině listu
- Sporofyty někdy přítomny
- Ekologie: **v rámci rodu tento druh preferuje nejkyselejší stanoviště** (ale může být i na bazických – tam je třeba zpozornět, zda nejde o jiný vzácnější druh), často roste v lese na tlejícím dřevě a vlhké půdě, i na okrajích potoků a pramenišť
- **Poznámka: od ostatních druhů se odlišuje především ekologií a jinou strukturou rhizoidů (mikroskop)**

Všechny snímky převzaty z <https://www.swissbryophytes.ch/>

Baňatka obecná – *Brychthecium rutabulum*

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Brachytheciaceae* - baňatkovité
- Rod, do kterého patří středně velcí až velcí zástupci, s kopinatými listy s poměrně dlouhým žebrem
- Presentovaný druh patří k větším zástupcům tmavé až žlutozelené barvy tvořící rozsáhlé rozvolněné porosty
- Lodyhy až 10 cm dlouhé, vystoupavé, hustě olistěné, listy za sucha přitisklé až mírně odstálé, za vlhka šikmo odstálé
- Listy široce trojúhelníkovité s náhleji zúženou špičkou, vyduť a podélně řáskaté. Žebro dosahuje do 1/3 až 3/4 délky listu
- **Typickými určujícími znaky je celková velikost rostliny, řáskatost a sbíhavost listu po lodyžce a v případě přítomnosti tobolek papilnatě drsný štět**
- Ekologie: nejběžnější druh rodu a celkově jeden z našich nejběžnějších mechorostů. Typická jsou otevřená, ale častěji polostinná až stinná stanoviště, terestricky na bázemi bohatší i kyselé zemi, konkurenčně schopný i na živinami bohatších stanovištích, na vrstvě humusu i téměř čistě epilitticky na kyselých i bazických substrátech, betonu a zdivu, epifyticky zejména na bázích stromů nebo v nižších partiích kmenů na živinami a bázemi bohatší borce, epixylicky na dřevu převážně listnatých stromů v různém stupni rozkladu

Pramenička obecná – *Fontinalis antipyretica*

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Fontinalaceae* - prameničkovité
- **Vodní mech.** Robustní až velmi statné, tmavě zelené nebo hnědozelené rostliny. Tvoří husté až řídké trsy
- Lodyhy od několika cm až do 1 m dlouhé, se střechovitě uspořádanými listy
- **Listy ostře kýlnaté (tím se liší od ostatních druhů rodu, ty mají listy bez kýlu)**, většinou obě strany podél kýlu složené k sobě, tvar kopinatý
- Ekologie: roste v eutrofních i oligotrofních vodách, u nás hlavně v tekoucích, méně často i ve stojatých vodách (rybnících, jezerech nebo tůních). Roste na ponořených či oplachovaných kamenech nebo na kusech dřeva. Na středních a dolních tocích řek hlavně na vodních dílech nebo v místech, kde se voda čeří

Foto Štěpán Koval
Všechny snímky
převzaty z
<https://www.bryo.cz>

Lesklec čeřitý – *Plagiothecium undulatum*

- Mech, bokoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Hypnales*, čeleď *Plagiotheciaceae* - lesklecovité
- Největší druh rodu, výrazné světle zelené poléhavé lodyhy tvoří rozsáhlé porosty
- Lodyhy několik centimetrů dlouhé, poléhavé, 5–6 mm široké, s hustými přitisklými ploše uspořádanými listy
- Listy jsou zřetelně příčně vlnkované, žebro velmi krátké (není vidět)
- Ekologie: preferuje vlhčí stanoviště, typicky v lese na zemi, kamenech či dřevě, může se také vyskytovat na zazemněných sutích
- **Poznámka: nezaměnitelný díky své velikosti a typické sivě světle zelené barvě a příčnému vlnkování listů**

Foto Štěpán Koval

Oba snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

Rourkatec obecný – *Syntrichia ruralis*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Pottiales*, čeleď *Pottiaceae* - pozemničkovité
- Rostliny tvoří řidší až husté trsy, typicky od tmavě až šedozelené barvy přecházející na exponovaných místech do hněda
- **Lodyhy 1–3 cm vysoké**, na exponovaných stanovištích mohou být ale menší
- **Listy za sucha pokroucené, za vlhka zpět odstávající, typický je jazykovitý tvar se zúženou bází (listy jsou nejširší ± uprostřed), zaoblenou špičkou a dlouhým vybíhajícím hyalinním zubatým chlupem. Okraje listu jsou ohrnuté.**
- Rostliny často plodné. **Štět cca 1,5 cm dlouhý, přímý, purpurově hnědý**, tobolka dlouze válcovitá, hnědá
- Ekologie: bazofilní druh rostoucí na holé zemi, vzácněji epilitticky nebo epifyticky, od nejteplejších oblastí po alpský stupeň, poměrně hojný

Foto Štěpán Koval, <https://www.bryo.cz> (nahore);
<https://www.swissbryophytes.ch/> (dole)

Kroucenec zední – *Tortula muralis*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Pottiales*, čeleď *Pottiaceae* - pozemničkovité
- Rostliny tvoří obvykle husté polštáře zelené, na exponovaných stanovištích hnědé barvy
- **Lodyhy nízké (obvykle do 5 mm)**
- Listy za sucha přitisklé a pokroucené, za vlhka šikmo odstálé, jazykovité se slabě zúženou bází. Špička zaokrouhlená, okraje ohrnuté, žebro obvykle vybíhá v hyalinní chlup
- **Rostliny často plodné, štět 0,5–1,5 cm dlouhý, v mládí žlutý** (později purpurově hnědý), tobolka dlouze válcovitá, hnědá
- Ekologie: na nejrůznějších bazických substrátech, epiliticky nebo ve štěrbinách skal a zdí, vzácně přímo na zemi, na otevřených i stinných, ale ± suchých stanovištích od nížin do horských oblastí, hojný
- **Poznámka: blízcě příbuzný s předchozím druhem, od kterého lze spolehlivě rozlišit pouze na základě mikroskopických znaků na průřezu žebrem. Makroskopicky je dobrým znakem celková velikost rostliny a barva štětu. Vybíhající chlup je navíc u tohoto druhu hladký, u předchozího zubatý (je vidět pod lupou).**

Zkrutek vláhojevný – *Funaria hygrometrica*

- Mech, vrcholoplodý
- Oddělení *Bryophyta*, třída *Bryopsida*
- Řád *Funariales*, čeleď *Funariaceae* - zkrutkovité
- Světlezelený poupátkovitý malý mech, lodyžky do 2 cm
- Listy široce vejčité, s žebrem končícím ve špičce, často přitisklé ke štětu
- Často plodný, štět 2–5 cm dlouhý, přímý nebo spirálovitě dolů zkroucený, hruškovitá tobolka po celé délce rýhovaná
- Ekologie: **na ruderalizovaných a disturbovaných místech všech typů** (pole, zahrady, pustá místa, okraje cest, stará ohniště, škvárová hřiště, skleníky, spáry a koruny zdí) na hlíně a v hlinitých štěrbinách skal, nitrofilní druh

Foto Štěpán Koval
Všechny snímky převzaty z <https://www.bryo.cz>

